

(Նամակ ի Մշոյ)

ՐՕՆԱԿԱՆ անմուսաց հանդէս մը կատարուեցաւ հոս ի 14 նոյեմբեր կիրակի: Արհին մեր Ներսէս Վ. Ճըն. տղեան օրհնեց և օծեց եկեղեցին որ յանուն Ս. Լուսաւորչի. այնպիսի հանդիսի և փառաւորութեամբ՝ որ այդ քաղաքին կաթողիկեայց համար դարազուրկ կազմեց:

Շարաթ մ'առաջ հրատարակուեցաւ կատարուելիք հանդէսն. կաթողիկեայ ժողովուրդն արդէն ոգևորեալ և խանդավառ՝ կը ցանկար տեսնել: Չկային գորգազարդ շքեղ պողտաներ, և ոչ զարդարուած փողոցներ և հրապարակներ՝ որով կը ծնայ Եւրոպէ այսպիսի հանդիսի առթիւ, այլ պարզ ու բնական, հոգևոր և ներքին միայն էր այս հանդիսին շքեղութիւնն:

Արհի Ներսէս Ճնտղիսի եպիսկոպոսն Մըշոյ, շարաթ երեկոյ կ'օրհնէ հանդիսի Եկեղեցւոյ նորաշէն փառաւոր դուռն և հսկում կըսկսի միւս առաւօտեան հանդիսին: Առաւօտեան կիրակի էր բարենշան, ժամերգութիւն սկսաւ ինքն Արհին. Տէր եթէ շրջունն ին հրաշալի և շատ տարիներէ ի վեր ցանկացեալ ազգեցութիւնը՝ սողաց Մշեցի կաթողիկին ընդարմացեալ հողոյն երակներուն մէջ և հարկարամայ ծերոց և պառաւանց աշքերէն արտասունք քամեց ուրախութեան սրտի և ցնծութեան սուկերաց:

Ժամերգութիւն կէս չ'եղած նոր օծանելի եկեղեցին կը զղրէր և կարծես կը պարպաւորէն պատերն խուռն ժողովրդեան բազմութեանէն: Երեք քաղցրածայն մանկուհի ներաշնակ և տեղեակ երգեցողութեամբ հայկական վերջի մասց և վսեմ արարողութիւնը կը փառաւորէին, Արհին իսկ իւր պահոյցն կ'երգակցէր և ծանր դիմաց վերայ երբեմն երբեմն կը սողային ի

վայր կաթիլք արտասուաց, արդեօք ցաւոց թէ ուրախութեան, զայն զգիտեմ գտեալ:

Նոյն փառաւորութեամբ լմնցաւ ժամերգութիւն շքեղ և մեծափառ: Օծման արարողական հանդէսն կսկսի Արհիապատին զգեստաւորեալ վայելչապէս, և շարունակեց հանդէսը կրօնական վեհ լուծեան մը մէջ. և այս օծման սուրբ խորհրդական ծէսն, նոր ամէնուն համար, ժամեր տեսեց, ժամեր՝ յուզիչ և նորոգիչ սրտի:

Հանդէս լմնայուն զկնի սկսաւ Ս. պատարագն: Աւարտ Աւետարանին իւր աթոռէն Արհին սկսաւ քարոզն, որուն իմաստն էր « Դաւիթ » մեծ ըստ ամենայնի այր ըստ սրտին Աստուծոյ, առկայն պատերազմաց արեամբ շահաւոր խեղ փափագեցաւ և հրաման չունեցաւ Աստուծոյ տաճարն շինելու և խաղաղութեան թաղաւորին (Սողոմոնի) կը արուի շնորհ տաճարն շինելու »: Սողոմոնի նմանական շատ խնկրուածներն ի բերան քարոզչին փոխուեցան եղան գերազոյն և հոգևորական օրհնութիւններ ի զլուռ Մշոյ հայ կաթողիկեայց և և թէ, « ոչ թէ նմանական տաճարն է, որ զմեզ կը փրկէ, այլ տաճարին մէջ կատարուող ըրեք սուրբ խորհուրդներն և այն խորհրդ »: Բոց զմեզ արժանացնող գերազոյն ճշմարտութիւններն, որ զմեզ եփուն և համբերատար քրիստոնեայ կրնեն երկրիս վրայ և իբր սանդուխտ մը կամ ապահով անցք կամ կամուրջ կ'անցնեն երկնային փառաց աշխարհն »: քարոզն աւարտելով վերջաբան օրհնութեամբ, շարունակեց Ս. պատարագ:

Յետ պատարագին ինչ հանդիսի որ եկեղեցին մտած էր օծելու համար, նոյնպէս ալ դարձաւ մտաւ Հրաշափառի յառաջնորդա-

րանն, ուր ամբողջ ժողովուրդ խոնեայ կ'սպա-
սէին իրենց երախտագիտական շնորհակալու-
թիւնը յայտնելու և նորին հայրապետական
օրհնութիւնն ընդունելու: Թէ և անդն և պա-
րագաններն, ժողովրդեան ներկայ դիրքն ձեռն-
հաս չէին իրենց ողջոյն խորին և որդկական
զգացումն արժանապէս և փայլուն կերպով յայտ-
նելու, սակայն սրտաշարժ դէպք մը ամբողջ
ժողովրդեան սրտին և զգացման ներքին պատ-
կերն կենդանացոյց:

Հարիւրամեայ ծերունի մը, որուն պիտէն
անգին դար մը անցեր է հազար ու դէպ ու
հեղ ընդհանուր և մասնաւոր արկածներով, որ
վերջընթեր օրն երիտասարդաբար նոր բացուե-
լիք եկեղեցւոյն նաւթան կը մաքրէր երիտա-
սարդի մը տաք սրտով և աշխոյժ որդածով,
յետ հանդիսին, կրօնական հարազատ երկիւղա-
ծութեամբ խոհուն և զանդաղաբայ կը դիմէ
յառաջորդարան ի շնորհակալութիւն Արհի
Տեառն. և հասնելով Արհի Եպիսկոպոսին քով
առաջի բազմաթիւ հանդիսականաց ինք զինքն
կը ձգէ առաջորդին ոտքին տակ և կ'ուզէ զա-
նոնք համբուրել աչքն յարտասուա ուրախու-
թենէն և ամբողջ մարմինն ի դող կ'ըսէ « Եր-
սոր Թրժա արև ծագեցար մըզի համար Գե-
րապայծառ Տէր, մըր ազգին 80—90 տարուան

փափագն և ուրախութիւն կատարեցիր ու մըր
հոգւոյն պէտքն թրմըմեցուցիր » զայս կ'ըսէր իւր
անուշ Մշեցի լեզուով և կու լար սողայապէս,
և այդ ուրախութեան հետ կը կցէր լալազին,
կրօնքի անմիտ հալածանաց իւր տեսած տխուր
պատկերն և ծանօթ քահանայից և վարդապէ-
տաց վկայական մասերն, Եպիսկոպոսի զուարթ-
կերպարան և ունուշխօսիկ մեծայայտ խոստ-
մունքներն հանկարտեցին ալեգարդ ծիրունին
և յորդեհանկ ալեւորին: (1)

Երեկոյեան ժամը տառին ժամերգութենէն
ետքը Սրբութիւն սրբոց ի բազմոյի եռանդնալից
ազօթքներ եղան մեր վեհափառ կայսեր կենաց
բարօրութեան և երջանկութեան համար, և
հայտնէր անմահ Լեւոն Ժ. Գ. Քահանայապետին,
և ամենապատիւ Ստեփանոս Կաթողիկոս Ա-
զարեանի անգին կենաց ջերմ բարեմաղթու-
թիւնը կատարուեցան:

Այս հանդէսն ազդեց ոչ միայն Հայ կաթո-
ղիկեայց սրտին և զգացման վերայ, այլ և մեր
լիմիտածական եղբարց վերայ ևս՝ որք մեզի
լիաթիրտ հանդիսակից եղան և մեծ գոհունակու-
թեամբ ալ հանդիսավայրէն մեկնեցան:

ՍՏԵԹԱՆ Վ. ԶՈՒՀԱՐԱՆԱՆ

Քարտուղար Եպիսկոպոսական

Ի Շ Խ Ա Ն Ա Ց Կ Ղ Զ Ի Ք

(Տես հուն. ԾԱ. 352 485)

ՔԱՆՑ Նիկեփոր կայսր չէր քնանար.
իրեն համար վարդանին կրօնաւոր ըլլալը խա-
բէութիւն մ'էր, յաջողագոյն առթի մը սպա-
սելով. խեղճին կորուստը որոշուեցաւ: Նի-
կեփոր իւր երգման հակառակ, վարդանայ
հարստութիւնները զրաւած էր, և իրեն կող-
մակցաց հետ շատ գէշ կը վարուէր: Այս-
չափով զոհ չեղաւ. քանի մը շարաթ հապի-
անցեր էր, քանի որ Սաբա կրօնաւորը Քրողիի
կղզւոյն վանքին մէջ քաշուած էր, գիշեր մը
երբ իւր խցիկին մէջ կը քնանար, մեծ շփո-
թութիւն մը լսուեցաւ. աւազակաց խումբ մը

զինեալ կրօնաւորաց մէջ յարձակեցան Լի-
կայանացի հեռեակներուն հետ որ Նիկեփո-
րին կամաց դործակիցներն էին: Այս վար-
ձով բռնած Բիւզանդիոյ չարագործներն որ
կեզրոնական փոքր Ասիոյ վայրենի ժողո-
վուրդներէն էին, յայն կայսերաց քով, միջին
դարու խառնից արքունեաց վարձու բռնուած
զահիններու և սիկարեանից կը նմանէին, որք
անպով մարդասպաններ էին:

Վարդան յանկարծ անկողնոյն մէջ ցաթկեց

1. Սպօ Մուրատ Կոստան.